

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Melijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswert; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De grond voor ons weten. I. — Uit de Schrift: De distributie des Geestes. (Filipp. 1:19). — Kerkelijk Leven: Een „nochtans” in verkiezingsdagen. „Het verzegelde boek”. De aanval toch niet gestaakt? Repliek. — Even Parkeeren: Den dageraad wekken! — Literatuur en Kunst: Een bekroond boek. — Vakwetenschap en Praktijk: Mag een dokter tegen zijn patiënt onwaarheid spreken? — Het Boek van de Week: Het Réveil in Nederland. — Stemmen uit onze Kerken. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

De grond voor ons weten.

I.

Er bestaat nog altijd verschil van zienswijze in gereformeerden kring over de vraag: Hoe komen wij tot de zekerheid, dat de Heilige Schrift Gods Woord is?

De één zoekt den grond der verzekerdheid dat de H. Schrift het Woord van God is aan de zijde van den mensch, het kennend subject, in het z.g. getuigenis des Heiligen Geestes in ons hart, of het testimonium Spiritus Sancti internum.

De ander meent de zekerheid van deze kennis te verkrijgen door het object¹⁾, de H. Schrift zelf, die als „van God ingegeven” (2 Tim. 3:16) het van buiten af tot ons komende getuigenis des Heiligen Geestes, of het testimonium Spiritus Sancti externum mag heeten.

De laatste, waartoe ook schrijver dezes behoort, ontkennen daarmede allerminst de aanwezigheid van een getuigenis des H. Geestes, die, volgens 1 Joh. 5:6, de getuigende Waarheid is, in het hart.

Zooals toch ons oog beantwoordt aan het zonlicht buiten ons, zoo werkt in den wedergeboren mensch voor het verstaan van de openbaring Gods, die van buiten af tot ons komt, de H. Geest, die in ons woont, verlichtend en overtuigend.

Maar zoomin als de grond voor de kennis van het licht gelegen is in het oog, zoomin ligt ook de zekerheidsgrond van het feit, dat de Schrift Gods Woord is, in het subject, d.i. aan de zijde van den mensch. Daarom moet, volgens degenen, die aldus redeneeren, het inwendig getuigenis des Geestes niet opgeval worden als een bijzonder, of speciaal getuigenis, dat aangaande de Schrift van te voren zou zeggen: zij is Gods Woord.

Het inwendig getuigenis des Heiligen Geestes houdt verband met heel den wedergeboren mensch, doch dit speciale zegt het niet.²⁾ De verzekerdheid, dat de H. Schrift Gods Woord is, wordt dan ons deel door het gelooven van de Schrift, die het zelf zegt. Dan gelooven wij God, Die het in de Schrift getuigt, en vinden de zekerheid van haar goddelijkheid objectief buiten ons in de H. Schrift zelf.

Is dit zoo, dan bevinden zij, die hun zekerheid

aan de zijde van het subject zoeken, zich op het gevaarlijke spoor van het subjectivisme, al bewaart hun vasthouden aan de waarheid van de inspiratie der Schrift hen gemeenlijk voor de consequenties daarvan.

In een tijd, waarin ernstige beschuldigingen van afwijking van de gereformeerde belijdenis geuit worden aan het adres van hooggeachte broeders, van een zijde die gezaghebbend moet worden genoemd, in een reeks brochures, steunt het schrijver dezes tot gerustheid, dat de knots gezwaaid wordt tegen mannen, die „biblicisten” en „objectivisten” worden geheeten.

Is er van „isme” bij hen werkelijk sprake, dan is ernstig toezien dringend geboden. De brochures mogen daartoe opwekken. Maar hun afwijking ligt dan toch, gelukkig, rechts, d.w.z. aan den behoudenden kant.

Veel erger zou het zijn, wanneer ze vervallen waren in het tegenovergestelde uiterste, n.l. van „dogmatisme” en „subjectivisme”. Degenen toch, die op dit spoor zijn, loopen gevaar de H. Schrift als norm te verliezen, en in plaats daarvan, den mensch als maatstaf te nemen. Dan komen uitspraken van menschen in de plaats van 'tlevende Woord Gods, en de dogmatiek loopt gevaar in scholastiek te veranderen.

Wordt het testimonium des H. Geestes in den zin van een getuigenis in den mensch, in het subject, dat van te voren zeker maakt, dat de H. Schrift Gods Woord is, door de Schrift niet geleerd, dan is deze leer evenals de poging om haar door te trekken tot het algemeene terrein, bij voorbaat met recht als subjectivisme te qualificeeren.

Het dogmatisme is in wezen ook subjectivisme. Zeer ten onrechte wordt het als objectivisme gedoodverfd.

Immers het theologisch dogma, dat met recht op den naam dogma aanspraak maakt, is logisch afgeleid uit de Schrift en stemt met haar overeen.

Maar het nabouwend dogmatisme zoekt niet naar waarheid, doch legt allen nadruk op de formuleering.

Ja, het gaat verder, en is geneigd voor dogma te houden wat geen dogma is, doch slechts meening van menschen aan wie gezag wordt toegekend. In dezen zin is het „dogma” altijd subjectief en dogmatisme dus subjectivisme.

Maar als zoodanig komt het nog veel scherper uit, wanneer de dogmatist den zoeker naar waarheid gaat bekogelen met uitspraken van gezaghebbende personen of zelfs met woorden uit de belijdenis, waarvan de wijze van gebruik den indruk maakt, dat ze als treffers zijn bedoeld, of ook, wanneer eenmaal geijkte formuleeringen en onderscheidingen, hoewel ze onzuiver zijn, toch worden opgedrongen.

De theologie als „regina scientiarum”³⁾ behoort haar leidende plaats met zeer groote wijsheid te vervullen. Maar vooral moet zij zich wachten voor dogmatisme, opdat zij zichzelf niet make tot een struikelblok voor andere beoefenaars der wetenschap, die evenzeer een heilige taak hebben.

Subjectivisme en dogmatisme missen ware kracht en brengen aan het gezag der theologie onberekenbare schade toe.

Daarom is het, ter opklaring in den troebelen strijd der meeningen, zeer waarschijnlijk niet ondienstig, dat een grondkwestie wordt behandeld, die op breeder terrein voert, dan de aanhangige geschillen, maar die er toch onmiddellijk mee in verband staat.

Het ligt wel eenigszins voor de hand, dat de vraag naar de zekerheid van de H. Schrift als Gods Woord, die beantwoording vindt in de leer van het getuigenis des H. Geestes, doorgetrokken wordt tot een vraag naar den zekerheidsgrond van onze kennis op het algemeene gebied.

3) Koningin der wetenschappen.

Bij het beantwoorden daarvan bevinden we ons meer op filosofisch terrein.

We kunnen dan verstaan, dat de gedachte opkomt, om onderscheid te maken tusschen een testimonium Spiritus Sancti speciale, zekerheid verschaffend dat de H. Schrift Gods Woord is, en een testimonium Spiritus Sancti generale, dat de vaste grond van ons weten in 't algemeen zou zijn.

Nu heeft Dr V. Hepp, die het zooveel in 't licht gestelde subjectieve standpunt, inzake het speciale getuigenis des H. Geestes huldigt, deze lijn van het speciale naar het generale terrein doorgetrokken, en wel in zijn proefschrift: „Het Testimonium Spiritus Sancti, eerste deel: het Testimonium generale” (1914).

Hij spreekt daarin van dit speciale getuigenis als van een dogma, en zonder het te bewijzen gaat hij daarvan uit. Hij noemt dat aan de zijde van het subject gelegen getuigenis den grond van onze zekerheid, dat de Schrift Gods Woord is. Ook bij doortrekking van de lijn naar het algemeene terrein komt de grond der zekerheid voor ons weten, volgens hem, dus te liggen aan den kant van het subject.

Wanneer ik nu mijn stelling: de zekerheidsgrond van al ons weten is gelegen aan de zijde van het object, wil uitwerken, dan kom ik dus in conflict met de leer door Dr Hepp aangaande het generale getuigenis ontwikkeld.

Mijns ondanks moet mijn betoog zich dus voor een groot deel richten op wederlegging van het boek van Dr Hepp.

Waar 't onder ons evenwel gaat om de waarheid, en hier zulk een allerbelangrijkst punt aan de orde is, kan de belangstelling in zijn werk en een zekelijke beschouwing daarvan, ook Dr Hepp niet anders dan welkom zijn.

Misschien zal Prof. Hepp er aanleiding in vinden, om het tweede deel van zijn werk, dat zal handelen over het Testimonium speciale, en dat naar mijn bescheiden meening het eerste deel had moeten zijn, in te licht te geven.

Wanneer dit deel overtuigend is, dan zal met het verschijnen daarvan, mijn critiek principiële weerlegd zijn.

En immers in 1914 reeds lag, zooals Dr Hepp in de inleiding ons verzekert, dit deel, „tot in onderdeelen uitgewerkt, gereed”.

Het verschenen deel, zooals het er nu al zoovele jaren ligt, bevat een niet gegrond betoog.

Het moet nog worden waargemaakt.

Al is de verschijning reeds verscheidene jaren geleden, het onderwerp is uiterst gewichtig en nog even actueel.

Dit blijkt ook uit het feit, dat Dr Hepp zich meermalen op dit werk beroept.⁴⁾

Voor hem is dit „Testimonium generale”, dit algemeene inwendige getuigenis des H. Geestes, de zekerheidsgrond voor ons weten.

Het geeft dus de zekerheid der wetenschap.

Welnu, degenen die het met hem in dit stuk niet eens meenen te kunnen zijn, en ook zijn medestanders, hebben er recht op, dat het eindelijk eens nader wordt gefundeerd.

De schrijver mag ook niet eischen, dat op grond van het feit, dat het werk nog niet compleet is, met fundamentele critiek langer wordt gewacht.

J. S. POST.

4) Zelfs nog in zijn derde brochure, pag. 21.